
Vägledning för systematiskt miljöarbete

Valnämndens kansli

2025-01-29

Versionshantering

Datum	Version	Beskrivning	Ändrat av
2025-01-29	1		FN/BEA

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Koppling till andra styrande dokument.....	3
1.2	Miljöområdet och dess koppling till övrigt systematiskt kvalitetsarbete	4
2	Valnämndens kansli	4
2.1	Kärnverksamhet	4
2.1.1	Ansvar och roller	5
2.2	Miljöpåverkan	5
2.2.2	Direkt miljöpåverkan	5
2.2.3	Indirekt miljöpåverkan.....	8
2.2.4	Betydande miljöpåverkan	9
3	Mål och åtgärder	10
4	Uppföljning.....	11

1 Inledning

Göteborgs Stads systematiska miljöarbete styrs av [Göteborgs Stads anvisning för systematisk miljöledning](#) som innehåller bestämmelser och som utgör stadens gemensamma basnivå för styrning av den ekologiska dimensionen. Anvisningen gäller för alla förvaltningar och bolag i Göteborgs Stad.

Göteborgs kommunstyrelse har det övergripande ansvaret för att förvalta anvisningen för systematiskt miljöarbete. Miljöförvaltningen ansvarar för att tillhandahålla stöd och varje år genomförs stödjande miljörevisioner som en del i uppföljningen av stadens systematiska miljöarbete.

Göteborgs Stads nämnder och styrelser har tillsammans med ledningen ansvaret att skapa förutsättningar att efterleva bestämmelserna i anvisningen för systematisk miljöledning för att bidra till att uppnå målen miljö- och klimatprogrammet och andra styrande dokument inom den ekologiska dimensionen.

Det systematiska miljöarbetet ska säkerställa att förvaltningar och bolag planerar, genomför, följer upp och förbättrar sina insatser och arbetssätt för att nå stadens miljömål och jobbar för en ständig förbättring. Fördelarna med gemensamma bestämmelser är att hela staden kan ta sig an miljö- och klimatarbetet mer samordnat och med större kraft. Det systematiska miljöarbetet är ett viktigt verktyg för att kunna nå målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030.

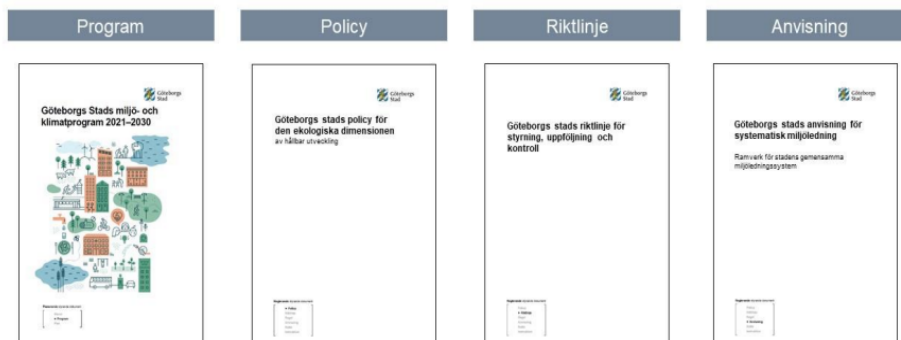
Det systematiska miljöarbetet handlar om att planera, genomföra, följa upp och förbättra verksamhetens miljöarbete. Detta system säkerställer att rätt saker görs på rätt sätt och vid rätt tidpunkt. Det är en hjälp för att skapa ordning och struktur i miljöarbetet.

1.1 Koppling till andra styrande dokument

- [Göteborgs Stad miljö- och klimatprogram 2021-2030](#)
- [Göteborgs Stads policy för den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling](#)
- [Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll](#)
- [Göteborgs Stads avfallsplan 2021-2030](#)

Dessutom finns ett antal rutiner som hanterar aktiviteter med miljöpåverkan.

Fyra viktiga styrdokument för stadens miljöarbete

1.2 Miljöområdet och dess koppling till övrigt systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet innebär ett långsiktigt och målmedvetet arbetssätt med siktet inställt på ständiga förbättringar i verksamheten. Ledningssystemet ska också användas för att göra verksamheten effektivare och bidra till måluppfyllelse.

I kansliets ständiga förbättringsarbete för att utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten är miljöaspekten med som en aspekt att särskilt ta hänsyn till.

2 Valnämndens kansli

2.1 Kärnverksamhet

Valnämnden gör det möjligt för väljare att utöva sin demokratiska rätt, att rösta i fria och hemliga val. Valnämnden ansvarar för att planera, samordna och genomföra allmänna val och folkomröstningar i Göteborgs Stad. I det ansvaret ingår rekrytering av röstmottagare och annan personal, tillse att det finns vallokaler, ansvar för förtidsröstningen och den preliminära rösträkningen.

Valnämndens kansli är valnämndens förvaltning och leds av valchefen. Mellan valen bemannas kansliet av fyra personer. Inför ett val utökas kansliet med ytterligare personal, ca 10 personer, för att genomföra valnämndens uppdrag, att planera, samordna och genomföra allmänna val. Utöver kansliet tillkommer, under valperioder, ca 20 lagermedarbetare och drygt 3000 röstmottagare.

Valnämndens kansli är en liten förvaltning, med begränsade personella resurser, och det är av vikt att hitta en bra balans mellan administrationen och det praktiska miljöarbetet, så att nyttan av systematiken blir så stor som möjligt i förhållande till insatsen. Samtidigt skapar litenheten i organisationen förutsättningar för verksamheten att implementera och arbeta aktivt genom att ta hänsyn till miljöaspekten i samtliga delar av verksamheten.

Miljömedvetenhet som en naturlig del i alla processer som vi kan påverka, är en grund för att valkansliet bidrar till att nå målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram 2021–2030.

Valnämndens kansli arbetar för att integrera miljöarbete i ordinarie processer för styrning och uppföljning så att de passar organisationen och skapar en systematik som fungerar över tid, under mellanvalsperioder och under valperioder.

2.1.1 Ansvar och roller

Kansliet har en utpekad person med extra ansvar för det systematiska miljöarbetet. Därtill har samtliga medarbetare ett ansvar att följa gällande rutiner och riktlinjer. Valchefen är ytterst ansvarig för verksamheten.

2.2 Miljöpåverkan

Miljöaspekt definieras som orsak till att en miljöpåverkan uppstår. Exempelvis genererar nyttjandet av fordon utsläpp som påverkar vår miljö. Nyttjandet av fordon är då miljöaspekten och utsläppen är miljöpåverkan.

Med betydande miljöaspekt menas en miljöaspekt som påverkar miljön i högre grad än andra miljöaspekter gör, ett exempel i förvaltningen är transporter med fordon som drivs med diesel eller bensin. Alla miljöaspekter är inte negativa. Exempel på positiva miljöaspekter är utbildning och inköp och upphandling som sker utifrån hållbara initiativ där miljöpåverkan beaktas.

För att identifiera valnämndens kanslis miljöpåverkan har vi utgått från verksamhetens direkta och indirekta miljöpåverkan, där förvaltningen har rådighet att påverka.

Miljöpåverkan under mellanvalsperioder respektive under valperioder är inte jämförbar. Organisationens växer kraftigt under valperioder, från ett fåtal medarbetare på kansliet till flera tusen valarbetare. Förutom att antalet personer i organisationen ökar, inbegriper ett val en stor mängd material, vilket renderar både inköp och avfall samt flertalet transporter.

2.2.1 Direkt miljöpåverkan

2.2.1.1 Transporter/fordon

Mellanvalsår

Valnämndens kansli följer stadens resepolicy och nyttjar kollektivtrafiken så långt det är möjligt vid resor inom staden. Vid resor utanför staden, tex vid studiebesök, konferenser och dylikt, används huvudsakligen tåg. Valnämnden klimatkompenserar sina resor i tjänsten inom ramen för stadens klimatväxlingssystem.

Valår

Valnämndens kansli har direkt miljöpåverkan vid transporter i samband med val. Fordon korttidsleasas under valperioderna av Göteborgs leasing AB och används främst vid leveranser av material till och från röstnings- och vallokaler samt vid leverans av material till och från utbildningar, mottagning och valnämndens uppsamlingsräkning. Vidare används fordon av ambulerande röstmottagare vid besök på sjukhus, institutioner, hembesök etc. Fordon används även av kansliet vid besök i röstnings- och vallokaler. Det totala antalet fordon är mellan tio och femton och används under en period av ca 8 veckor var fjärde respektive var femte år. Förvaltningen har ingen påverkan på vilket bränsle fordonen drivs med, då fordonen tillhandahålls av Göteborgs Stads Leasing AB.

Utöver dessa transporter genomförs transporter av material med bil på valdagen till och från samtliga vallokaler.

För att minska miljöpåverkan arbetar förvaltningen med att planera och optimera körrutter. Genom att säkerställa att lastbilarna är fulla vid utkörning av material och att t ex påfyllnad av material i röstningslokaler sker samtidigt som material hämtas tillbaka kan antalet transporter minimeras. Tydliga rutiner, kommunikation och utbildning av såväl lagerpersonal som röstmottagare krävs.

Förvaltningen har även rutiner som säkerställer att fordonen som används tankas upp med det drivmedel som är mest miljövänligt.

Fordonsmängd, liksom bränsle, följs upp efter varje genomfört val.

2.2.1.2 Fastigheter

Mellanvalsår

Förvaltningen hyr kontorslokaler via HIGAB och en lagerlokal vilka har en negativ miljöpåverkan avseende energianvändning.

Kontorslokalerna är renoverade 2021 och har energisparande funktioner i hela lokalen. Kansliets möjlighet att minska energianvändningen är därför mycket begränsad. Lagerlokalen kommer genomgå renovering av bland annat el och ventilation under 2025/2026.

Valår

Förvaltningen har val- och röstningslokaler över hela staden. Flertalet av de är belägna i byggnader som förvaltas av andra förvaltningar inom Göteborgs Stad såsom skolor, idrottsanläggningar, förskolor, äldreboenden, mötesplatser bibliotek och kulturhus. Utöver stadens egna lokaler hyrs lokaler av Göteborgs Universitet, Svenska kyrkan, idrottsföreningar och privatskolor samt i köpcentra. Möjligheten att påverka energianvändningen i dessa lokaler är mycket begränsad, för att inte säga obefintlig.

2.2.1.3 Material/inköp

Mellanvalsår

Inköp av engångsmaterial sker marginellt i förvaltningen. Förvaltningen arbetar för att bidra till att det politiska mål uppnås som beskriver att inköp av engångsmaterial ska halveras till 2025. Valnämndens kansli har en överenskommelse med stadsledningskontoret som innebär att kansliet får hämta kaffemjöl på plats. På så sätt har kansliet minskat inköp av engångsförpackningar av mjölk och transporter.

Valår

För att genomföra ett val krävs mycket material. Merparten av valmaterialet tillhandahålls av Valmyndigheten. Förvaltningen gör även en hel del egna inköp av material, tryck och informationsmaterial samt livsmedel. Förvaltningen har en negativ miljöpåverkan i samband med inköp, samt avfallet som kommer av den stora mängden material som används i samband med genomförande av valet.

Vid utbildningar av valarbetarkåren där fika erbjuds används företrädesvis lokaler som inte nyttjar engångsartiklar.

2.2.1.4 Kemikalier

Förvaltningen har en mycket liten hantering av kemikalier. Kemikalier som används begränsas till diskmedel, maskindiskmedel och rengöringsmedel. I de fall det är möjligt ska miljövänliga alternativ köpas in.

Då användningen/hanteringen av kemikalier bedöms som mycket liten, görs ingen uppföljning av kemikalieinnehav.

2.2.1.5 Cirkularitet IT-produkter

Mellanvalsår

Förvaltningen följer stadens livscykelhantering av datorer och annan IT-utrustning. Datorer med tillhörande utrustning hanteras i särskild ordning och återlämnas vid livscykeln slut till Intraservice. En självklar utgångspunkt är att allt material i mesta möjliga mån ska återanvändas eller destrueras på miljövänligt vis.

Valår

I samband med val ökar behovet av IT-utrustning som då korttids leasas via Intraservice, vilket bidrar till återanvändning inom staden.

2.2.1.6 Avfall

Mellanvalsår

Valkansliet har sopsortering i kontorslokalerna och på lagret. Det avfall som inte kan slängas på plats hanteras i särskild ordning och fraktas till återvinningsstationen av kansliets personal eller hämtas av upphandlad leverantör av avfallstjänster.

Kranmärkt är en nationell hållbarhetsmärkning för verksamheter som väljer kranvatten framför vatten på flaska, burk eller tetrapack. Hela Göteborgs Stad ska bli Kranmärkt, vilket innebär att samtliga förvaltningar och bolag i Göteborgs Stad kommer att sluta köpa in buteljerat vatten.

För att leva upp till kraven för Kranmärkning ska alla verksamheter inom förvaltningen använda kranvatten i stället för buteljerat vatten.

Valchefen ansvarar för att kranmärkningen efterlevs. Uppföljning sker med hjälp av inköpsamordnare en gång per år.

Valår

Primär identifierad miljöpåverkan utgörs av avfall främst kopplat till valets genomförande. Avfall främst i form av papper, wellpapp och plast men även brännbart, då en hel del kuvert och annat tas omhand. För att minska miljöriskerna kopplat till området arbetar förvaltningen med att planera sina beställningar från Valmyndigheten, så att inte mer material än nödvändigt beställs. Inventering av befintligt lager är i det arbetet centralt. Förvaltningens fokus är emellertid valets genomförande, vilket gör att förvaltningen måste vara trygg med att det beställs tillräckligt med material för valets genomförande, vilket bland annat innebär att det tas höjd för oväntade händelser som kan påverka någon del av materialet negativt under valperioden.

Att återanvända material vid flera val är miljöbesparande, och är något kansliet arbetar aktivt med. Det finns emellertid material som Valmyndigheten bestämmer ska slängas, tex valkuvert tillverkade ett specifikt år, och där förvaltningen måste följa Valmyndighetens instruktioner.

Det blir avfall som kommer av den stora mängde material som används i samband med genomförande av valet.

2.2.2 Indirekt miljöpåverkan

Indirekt miljöpåverkan refererar till de miljöeffekter som inte uppstår direkt från en aktivitet, utan som är en följd av andra processer eller händelser som aktiviteten orsakar. Indirekt miljöpåverkan kan vara både negativ och positiv.

2.2.2.1 Information/kompetens

Mellanvalsår

Indirekt positiv miljöpåverkan har information och diskussion om vårt och stadens miljöarbete och miljömål. Samtliga tillsvidareanställda ska gå utbildningen 'Från ord till handling'.

Valår

En indirekt positiv miljöpåverkan kan skapas genom att vi informerar om vårt miljöarbete på röstmottagarnas utbildningar. Detta gör att röstmottagarna påminns om vikten av miljöarbete såsom sortering av avfall, återbruk med mera

samt bidrar till att materialet som används vid val hanteras på rätt sätt och därmed kan återanvändas.

2.2.2.2 Planering

Mellanvalsår

Under mellanvalsperioder äger en stor del av planeringen inför kommande val rum. Miljöaspekterna finns med i denna planering.

Valår

Genom att placera röstmottagare i vallokaler som geografiskt ligger nära deras hem, skapas förutsättningar för att gå eller cykla till arbetet på valdagen, istället för att ta bilen.

2.2.2.3 Inköp

Mellanvalsår

Nyinköp sker i första hand via Proceedo inom ramen för stadens ramavtal. I de fall ramavtal saknas görs direktupphandling, förnyad konkurrensutsättning eller upphandling i enlighet med stadens riktlinjer. Genom att i första hand och när det är möjligt nyttja stadens återbrukningstjänst TAGE, där lös egendom kan återanvändas inom staden, bidrar kansliet till både minskade inköpskostnader och sänkt klimat- och miljöpåverkan jämfört med nyinköp. Dessutom minskar det avfallet inom staden.

Genom att köpa ekologiska livsmedel och utesluta köttprodukter på utbildningar eller konferenser minskas köttkonsumtionen, vilket kan ge en positiv indirekt miljöpåverkan.

Genom att använda stadens återbrukstjänst TAGE minskar vi mängden nyinköp och avfall inom staden.

Skrivare är inställda på tagg-användning och dubbelsidig utskrift och medarbetare uppmanas att undvika pappersutskrifter i den mån det är möjligt

Valår

Genomförande av val i Sverige inbegriper en stor mängd material i form av valsedlar, valkuvert, valkassar, affischer, broschyrer med mera. Mycket av det materialet är sådant som Valmyndigheten tillhandahåller. Vid beställning av material görs en noggrann behovsanalys. Det material som inte används och som är möjligt att återanvända lagras mellan valen. Övrigt avfall, främst papper, wellpapp och plast, sorteras och återvinns.

2.2.3 Betydande miljöpåverkan

Av de identifierade områdena bedöms nyinköp, avfall och transporter i samband med val utgöra de miljöaspekter i förvaltningens kärnverksamhet som har störst negativ miljöpåverkan. Förvaltningens inköp, med fokus på återbruk, samt sortering av avfall/återvinning bedöms ha störst positiva effekter på helheten.

Mot bakgrund av ovan bedöms valnämndens kanslis miljöpåverkan och fokus vara:

- Transporter/resor
- Inköp (bidra till återbruk inom staden, inköp via Tage)
- Avfall (politiska miljömål – minska engångsartiklar, bidra till återbruk inom staden, inköp via Tage)

Utbildning av människor i alla led har en betydande positiv indirekt miljöpåverkan.

3 Mål och åtgärder

För att ytterligare förbättra vårt miljöarbete har vi satt upp följande riktlinjer och miljömål:

- Mål och åtgärder för miljöpåverkan avseende avfall:
 - Mål: Minska mängden avfall som genereras i samband med val.
 - Åtgärder: Planera beställningar noggrant, inventera befintligt lager och återanvänd material där det är möjligt. Minska användningen av engångsartiklar. (Se under inköp ovan vad som redan görs)
- Mål och åtgärder för miljöpåverkan avseende transporter/resor:
 - Mål: Minska bränslekostnaderna och utsläppen från transporter.
 - Åtgärder: Säkerställ, i den mån det är möjligt, att vi nyttjar det drivmedel som har minst miljöpåverkan arbeta för en mer effektiv avfallshantering genom att den hanteras i respektive byggnad. (Se under transporter ovan vad som redan görs)
- Mål och åtgärder avseende uppföljning och rapportering:
 - Mål: Implementera ett system för att följa upp och rapportera miljöpåverkan från transporter och avfallshantering årligen.
 - Åtgärder: Dokumentera och analysera data från varje val, rapportera resultat till nämnden och använda insikterna för att förbättra framtida processer.
- Mål och åtgärder för att främja hållbarhet i alla led:
 - Mål: Integrera hållbarhetsprinciper i alla aspekter av valförberedelser och genomförande.
 - Åtgärder: Utbilda personal om hållbarhetsfrågor, inkludera miljökriterier i upphandlingar och samarbeta med leverantörer för att minska miljöpåverkan.

Genom att följa dessa riktlinjer och sträva mot våra miljömål kan vi bidra till en mer hållbar verksamhet och minska vår miljöpåverkan.

4 Uppföljning

Från och med 2025 finns miljöpåverkan med som en uppföljningspunkt i stadens uppföljningsrapporter och kansliets miljöarbete kommer att följas upp i dessa rapporter.